

Katedra Pediatrii, Hematologii i Onkologii
Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
KATEDRA PEDIATRII, HEMATOLOGII I ONKOLOGII
prof. dr hab. n. med. Jan Styczyński
85-094 Bydgoszcz · ul. Skłodowskiej-Curie 9
TEL: (52) 585-4860 · FAX: (52) 585-4087
E-MAIL: jstyczynski@cm.umk.pl

Bydgoszcz, 1-07.2022

OCENA
ROZPRAWY DOKTORSKIEJ LEK. SAMIRA ISMAILA
PT. „ROZWÓJ OPIEKI NAD NOWORODKIEM I DZIECKIEM
W KULTURZE I HISTORII MEDYCYNY ARABSKIEJ”
(wersja po uzupełnieniu rozprawy doktorskiej)

Medycyna jest dziedziną życia związaną z funkcjonowaniem człowieka od zawsze. Postęp w medycynie jest możliwy dzięki stopniowemu poszerzaniu wiedzy i jej weryfikacji. Nie byłoby obecnych sukcesów medycznych bez wcześniejszych osiągnięć medycznych i pozamedycznych. Znajomość historii medycyny jest nie tylko wartością poznawczą, ale pozwala zrozumieć sposób myślenia historycznych odkrywców i drogę towarzyszącą ich działaniom.

Rozprawa doktorska lek. Samira Ismaila jest monografią o charakterze eseju z zakresu historii medycyny. Ma układ typowy raczej dla rozpraw z dyscyplin humanistycznych, a nietypowy dla prac z dyscypliny nauki medyczne. Składa się z wstępu, 6 rozdziałów, wniosków, spisu piśmiennictwa i słownika. Jest poprzedzona spisami rycin i tabel oraz streszczeniami w języku polskim i angielskim. Rozprawa doktorska obejmuje 281 stron.

We Wstępie autor przedstawił założenia rozprawy i wprowadzenie w badany temat, oraz cel badawczy i metodykę prowadzonej pracy. Treść Wstępu stanowi wprowadzenie do analizy elementów kulturowych, społecznych, zwyczajowych, psychologicznych wpływających na wiedzę oraz organizację medycznej i okołomedycznej strefy życia w historii arabsko-muzułmańskiej.

W sześciu rozdziałach, Doktorant przedstawił następujące zagadnienia: Zarys historii medycyny (arabskiej); Opieka nad dziećmi w kulturze arabskiej i muzułmańskiej; Opieka

zdrowotna nad noworodkami i dziećmi w kulturze i historii medycyny arabsko-muzułmańskiej według poglądów lekarzy arabsko-muzułmańskich, z uwzględnieniem perinatologii, neonatologii i pediatrii; Społeczne problemy zdrowotne dzieci i młodzieży z punktu widzenia kultury arabsko-muzułmańskiej; Bibliografia arabskich i muzułmańskich lekarzy i ich wkład w rozwój medycyny; Zagadnienie etyki i bioetyki w kulturze i historii medycyny arabsko-muzułmańskiej z perspektywy opieki nad dzieckiem.

Spis piśmiennictwa i materiałów źródłowych obejmuje: 57 pozycji książkowych, 54 artykuły opublikowane w czasopismach naukowych, oraz 90 źródeł internetowych w tym publikacji cyfrowych o charakterze naukowym. Recenzent nie był w stanie zweryfikować jakości większości materiałów źródłowych. Nie był też w stanie zweryfikować wstawionych słów w języku arabskim. Jednak ponieważ autorstwo rozprawy doktorskiej to nie tylko przywilej, ale przede wszystkim odpowiedzialność za napisany tekst, dlatego Recenzent docenia wysiłek Doktoranta włożony w zgromadzenie materiałów źródłowych, ich analizę i interpretację.

Temat rozprawy, z wielu powodów bliski Doktorantowi, niesie bogaty materiał z zakresu kultury i historii medycyny arabskiej, zwłaszcza w odniesieniu do opieki nad noworodkiem i dzieckiem. Biorąc pod uwagę centralną postać Avicenny wraz z wielowiekową drogą rozwoju medycyny poprzedzającą jego pozycję, jak również wpływ jego następców na późniejszy postęp medycyny, należy uznać rozprawę doktorską lek. Samira Ismaila za wartościowe kompendium wiedzy z zakresu historii medycyny.

Efekty pracy Doktoranta są udokumentowane 100 rycinami i 7 tabelami, spośród których 5 spełnia kryteria rycin, a 2 są oryginalną pracą Autora. Zaletą tej części rozprawy jest szczegółowe przedstawienie poszczególnych wątków tematycznych.

Efekty pracy dokumentalnej Doktoranta są przedstawione we Wnioskach, na 14 stronach maszynopisu. Autor przedstawił oddzielne wnioski dla każdego rozdziału w liczbie od 8 do 25 dla rozdziału, łącznie 98 wniosków oraz kilkudzaniową autorską opinię na temat wartości medycyny arabskiej.

Strona edytorska pracy jest staranna. Rozprawa jest dobrze przygotowana pod względem stylistycznym. Rozprawa jest napisana poprawnie w kategoriach formalnych i językowych. Pojedyncze błędy językowe w niczym nie uchybiają rozprawie i Doktorantowi.

Ocena merytoryczna pracy. Podjęta problematyka badawcza jest ciekawa i oryginalna. Doktorant wykazał się umiejętnością sformułowania i rozwiązania problemu badawczego, przedstawił wartościowe dane i dobrą znajomość problematyki prowadzonych badań. Uzyskane rezultaty są istotne i mają znaczenie poznawcze z punktu widzenia historii medycyny.

Ocena metodologiczna pracy. Doktorant opisowo sformułował założenia badawcze problemu naukowego, cel pracy oraz dobór metod i narzędzi badawczych. Układ rozprawy, struktura podziału treści, dobór literatury i pozostałe materiały źródłowe nie są typowe dla nauk medycznych, ale są typowe dla innych dyscyplin naukowych. Praca spełnia jednak wymogi ustawowe.

Wniosek końcowy. Autor opanował umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Rozprawa doktorska lek. Samira Ismaila spełnia metodologiczne, strukturalne i merytoryczne wymogi stawiane pracom na stopień naukowy doktora i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Rozprawa doktorska lek. Samira Ismaila spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz. 1669 z późn. zm.).

Przedstawioną rozprawę doktorską oceniam pozytywnie. Wnoszę wniosek do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lek. Samira Ismaila do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Jan Styczyński

